

NGÀNH KHÍ TƯỢNG THỦY VĂN VỚI VIỆC THỰC HIỆN QUY HOẠCH TỔNG THỂ ĐỒNG BẰNG SÔNG HỒNG

Dự án qui hoạch tổng thể đồng bằng sông Hồng (QHTTĐBSH) mã số VIE/89/034 do Bộ khoa học, công nghệ và môi trường chủ trì thực hiện với sự giúp đỡ của một số công ty tư vấn quốc tế, Ngân hàng thế giới và UNDP.

Mục tiêu của dự án là:

- Chuẩn bị một quy hoạch tổng thể cho sự phát triển lâu dài và bền vững vùng đồng bằng sông Hồng.
- Chuẩn bị các nghiên cứu khả thi một số dự án phát triển có ưu tiên cao, thích hợp với sự tài trợ quốc tế.
- Chuẩn bị đội ngũ cán bộ, tiến tới hình thành một tổ chức để triển khai các hoạt động qui hoạch và thực thi các dự án trong khuôn khổ phát triển kinh tế, xã hội vùng đồng bằng sông Hồng trong tương lai.

Việc thực hiện dự án chia ra thành 4 giai đoạn:

- Giai đoạn 1: Đánh giá các tài liệu đã có về tài nguyên đất, nước, khoáng sản và con người.
- Giai đoạn 2: Đánh giá những phương án phát triển lựa chọn và hình thành một chiến lược phát triển.
- Giai đoạn 3: Hình thành một qui hoạch tổng thể, so sánh việc phát triển tổng hợp hạn ngắn, hạn dài và kế hoạch đầu tư.
- Giai đoạn 4: Chuẩn bị 5 dự án khả thi có ưu tiên cao, phù hợp với tài trợ quốc tế.

Đây là một dự án lớn, quan trọng, đóng vai trò cơ sở để tiếp tục đẩy mạnh sự phát triển của đồng bằng sông Hồng trong thời gian tới, vì vậy cần sự phối hợp tham gia của nhiều bộ, nhiều ngành như: Khí tượng - Thủy văn, Thủy lợi, Nông nghiệp, Giao thông vận tải, Năng lượng, Xây dựng, Y tế...

Để tham gia thực hiện dự án QHTTĐBSH, ngành KTTV có hai nhiệm vụ chủ yếu là:

- Cung cấp số liệu KTTV sau khi thu thập, đánh giá, phân tích, bao gồm giá trị ngày tháng năm và cực trị của các yếu tố như: mưa, bốc hơi, nhiệt độ, độ ẩm, mực nước, lưu lượng, độ đục, kích thước hạt cát bùn, mặt cắt ngang lòng sông... cho đến năm 1990 ở các trạm trên toàn lưu vực và châu thổ sông Hồng.
- Cung cấp sau khi bổ sung, hiệu chỉnh các kết quả nghiên cứu KTTV trong phạm vi lưu vực và châu thổ sông Hồng như phân bố mưa (năm, mùa), phân bố dòng chảy, qui luật bão đổ bộ vào châu thổ Bắc Bộ, điều kiện khí tượng nông nghiệp ở châu thổ...

Ngoài ra, trong quá trình thực hiện dự án, ngành KTTV có thể tham gia vào các nội dung sau:

- Phân tích về điều kiện và sự biến đổi hình thái sông Hồng và những con sông khác trong phạm vi đồng bằng và ảnh hưởng của nó đối với lũ, công trình phòng lũ và sự an toàn của môi trường sống ở những vùng thấp.

- Đánh giá ảnh hưởng của hồ chứa Hòa Bình đến hình thái và chế độ thủy văn ở vùng đồng bằng.

- Đánh giá khả năng xuất hiện các loại lũ trong các giai đoạn nguy hiểm của mùa mưa. Phát hiện và xác định những đặc trưng của vùng ngập - lụt.

- Tính toán cân bằng nước thời kỳ nửa tháng theo số liệu đo đạc thủy văn đã có.

- Đánh giá chất lượng nước mặt.

- Đánh giá về mức độ đáp ứng của các số liệu KTTV đã có và chuẩn bị chương trình đo đạc bổ sung.

- Đánh giá năng suất tiềm năng và năng suất thực tế cũng như phân tích các nhân tố hạn chế (chưa, mặn, bão, lụt, rét, đông...).

Viện KTTV là đơn vị được Tổng cục KTTV giao trách nhiệm chủ trì tổ chức và thực hiện các nội dung trên.

Do đặc điểm số liệu KTTV liên quan đến nhiều lĩnh vực khác nhau, vì vậy giai đoạn đầu (khoảng 5 tháng) tập trung vào việc cung cấp số liệu, trong đó tháng đầu (từ 15-VII đến 15-VIII) ưu tiên cung cấp những số liệu sau:

- Vị trí và số liệu về các mặt cắt ngang lòng sông thuộc vùng hạ lưu sông Hồng - Thái Bình.

- Vị trí các trạm khí tượng, điểm đo mưa và các trạm thủy văn trong phạm vi lưu vực và đồng bằng sông Hồng.

- Bản đồ phân bố lượng mưa năm và mưa mùa (mùa mưa, mùa khô).

- Lưu lượng trung bình tháng ở các trạm trong thời gian đo đạc.

- Lưu lượng ngày ở sáu trạm chính.

Số lượng tài liệu KTTV rất lớn lại được cung cấp dưới dạng đĩa từ theo format của chương trình HYMOS, trong khi đó nhu cầu cung cấp của dự án rất khẩn trương, nhưng nhờ sự phối hợp tốt, sự nỗ lực của tập thể cán bộ ở các đơn vị liên quan cùng với sự chỉ đạo của đồng chí Tổng cục trưởng và sự phối hợp, hỗ trợ của Văn phòng dự án kế hoạch cung cấp số liệu đợt đầu đã hoàn thành tốt đẹp.

Ngày 10-VIII-1993, trong cuộc họp sơ kết, ông Đường Hồng Dật, nguyên giám đốc dự án và ông J. Brown, cố vấn trưởng dự án đã đánh giá cao tinh thần cộng tác của ngành KTTV nói chung và Viện KTTV nói riêng, trong việc thực hiện dự án, đồng thời hy vọng hai bên sẽ tiếp tục phối hợp chặt chẽ trong quá trình thực hiện dự án.

Việc thực hiện dự án cho đến nay mới ở giai đoạn đầu. Quá trình thực hiện còn dài. Đây cũng chính là một dịp tốt để chúng ta xem xét các số liệu KTTV đã thu được trên lưu vực sông Hồng - Thái Bình, đồng thời tạo điều kiện cho các cán bộ khoa học tiếp cận với những đòi hỏi của một quy hoạch lớn về mặt khí tượng - thủy văn.

PTS. NGÔ TRỌNG THUẬN

Viện Khí tượng Thủy văn